

Panium - Mbohapyha haḡua'ẽ

Pe visión ha pe ára oñemboykéva: peteĩ paralelismo profético

Jeff Pippenger

2025-02-28

Pe parábola umi diez vírgen rehegua oñemoñe'ẽjey peteĩteĩ letra peve umi cien cuarenta y cuatro mil rembiasakuepe. Habacuc capítulo mokõi omyesakã pe parábola mbytépe oĩva, omoheñoivo pe visión oñe'ẽva ipahápe.

Añembo'éta che ñangarekoharendápe, ha amoĩta chejupe torre ári, ha amañáta aikuaa haḡua mba'épa he'íta chéve, ha mba'épa ambohováita añemongyhyjévo. Upéi Ñandejára chembohováí ha he'í: Ehai pe visión, ha emboguapy hesakã haḡuáicha tablakuéra ári, pe omoñe'ẽva ikatu haḡuáicha osẽ pya'e. Ñande pe visión gueteri oĩ peteĩ ára oñemoĩmbyrévapeguarã; ipahápe katu oñe'ẽta, ha ndijapumo'ãi: oĩramo jepe ojepyta haḡuáicha, eha'arõ chupe; añetehápe ou haḡuáicha ou, ndohasamo'ãi. Péina ápe, pe hi'anga oñemombaretéva ndorekõi tekojoja ipype; pe hekojojáva katu oikovéta ijerovia rupi. Habakkuk 2:1–4.

Daniel 11, versíkulo mokõipa sieteha avei ohechauka pe “ára oñemoĩmava”.

Ha mokõivéva mburuvicha guasu py'a oĩta ojapo haḡua ivaíva, ha peteĩ mesa ári oñondive he'íta japu; hákatu ndopytamo'ãi porã, pe ipaha guive oikóta gueteri ára oñemoĩmavape. Daniel 11:27.

Pe “visión” omoĩva Roma niko “ára oñemoĩmava guará” ha umi mokõi mburuvicha guasu, ikorasõ oĩva mba'e vai apo haḡua ha oñe'ẽ haḡua japu peteĩ mesa ári, ohechauka peteĩ techaukaha profético oḡuahẽva pe visión “ñe'ẽ” mboyve. Pe ára oñemoĩmava mboyve, mokõi mburuvicha guasu oñe'ẽ “japu”, ha pe visión oñe'ẽ vove pe ára oñemoĩmava jave, ndijapúi. Pe ára oñemoĩmava hína pe léi domingo Estados Unidos-pe, ha pe aty mesa ári ohechauka peteĩ periodo profético ñepyry. Pe “visión” oñekumpli tembiasakuepe pe léi domingo jave, ha katu oñemopyenda upe léi domingo mboyve. Kóva hesakã, pórke umi jeroviapy haḡua oñemombe'u haḡua chupekuéra oha'arõ haḡua pe visión, ha oñemombe'u avei chupekuéra omoherakuã haḡua pe visión. Ndaikatúi va'erãmo'ã omoherakuã hikuái upe visión ikumplimienta mboyve, pe visión gueteri noñemopyendáirire.

Jeremías ohechauka umi “oha'arõva” pe visión rehe:

Ore Ruvicha, nde reikuaa: ne mandu'a che rehe, ha eju che rendápe, ha ehepyne'ẽ umi che rapichakuéra che muña haguére; ani che reraha ne py'a guasúpe. Eikuaa, nde rehehápe aiko jeja'o guýpe. Ne ñe'ẽkuéra ojejuhu, ha che ha'u umíva; ha ne ñe'ẽ oiko chéve che py'a vy'a ha tory ramo, che niko ajejape nde rerape, Ore Ruvicha Tupã ipu'akapáva. Ndapyta mo'ãi umi ñembohoryhára aty apytépe, ni avy'a hendivekuéra; che añemboi che añoite nde po rupi, nde niko chemyenyhẽ pochy reheve. Mba'ére piko che mba'asy opa'ÿre, ha che jaga ndikatúi va okuera, ndohejáí haḡua oñemonguera? Nde piko reikóta chéve gua'u haḡuáicha, y

oguepávaicha? Upévare péicha he'i Ore Ruvicha: Rejevy ramo, upéicharõ rombojevyta, ha repytáta che renondépe; ha reipe'a ramo iporáva ivaívagui, nde reikotaha che juruicha. Tojevy hikuái nde gotyo; ani katu nde rejevy chupekuéra gotyo. Ha che romoingo ko tetãme guarã peteĩ murállla kóvra ñemongorávaicha; ha ha'ekuéra oñorairõta nendive, péro ndikatúi nepu'aka haña nde rehe; che aimégui nendive romosásóvo ha roguenohẽ haña, he'i Ore Ruvicha. Ha roguenohẽta umi ñaña po guive, ha rojoguáta umi mbarete eterei po guive. Jeremías 15:15–21.

Léi domingo pe EUA-pe upépe ñemarka pe símbolo “mandu’a haña”. Upépe pe sábado, araka’eve ñemandu’a va’erã hese, oiko pe ñeha’ã paha mba’erã. Upépe ñemandu’ajey pe prostituta Tirogua, ñeñembyesarái va’ekue hese. Upépe Tupã imandu’a Babilonia angaipa rehe ha ome’ẽ chupe mokõi jey jejopyrã.

Pe señañal ohechauhápe ñe’ẽ oĩháme ha’e pe léi domingo rehegua EE. UU.-pe, upépe pe mymba vyv rehegua “ñe’ẽ” peteĩ dragónicha. Upe jave avei pe mburika Balaam línea profesía reheguápe “ñe’ẽ”. Juan el Bautista onase vove, itúva Zacarías, Tupãgui ñembotove haña ñe’ẽ, “ñe’ẽ”.

Ha oiko upe guáicha, ára poapyhápe ou hikuái ñemongarai haña mitãme; ha ohenói chupe Zacarías, itúva rérape. Ha isy ombohováí ha he'i: Nahániri; síno hérata Juan. Upérõ he'i chupe hikuái: Ndaipóri nde rogayguakuéra apytépe avave ohenóiva ko térape. Upéi ojapo señas itúvape, mba’éichapa ha'e oipota hérarõ chupe. Ha ha'e ojerure peteĩ tabla ojeha haña, ha ohai he'ívo: Héra Juan. Ha opavave ohecharamo. Ha upepete jeýma ojepe'a ijuru ha ñe’ẽ, ha ñe’ẽ, ha omomba'eguas Tupãme. Lucas 1:59–64.

Pe léi dominical ojejapóramo Estados Unidos-pe, okuera jeýta pe ñembyai omanóva papado rehegua, ha ha’e oikóta pe mburuvicharenda poapyha oúva umi siete-gui, upe jave Estados Unidos, ipresidente Donald Trump ha’égui pe presidente poapyha oúva umi siete-gui. Upe jave avei pe cien cuarenta y cuatro mil ñemopu’ãta peteĩ techauháramo. Pe cien cuarenta y cuatro mil ha’e pe iglesia poapyha oúva umi siete-gui. Pe léi dominical-pe pe papapy poapy ñemarka, ha ára poapyhápe Juan ñecircuncida ha Zacarías ñe’ẽ. Zacarías he’ise Tupã “imandu’a hague.” Pe léi dominical ha’e pe japu omoheñoiva pe sábado aheteguápe, tekotevẽ va’ekue “ñanemandu’a hese.” Pe léi dominical-pe pe kuña rekovéva Tiro-gua “ñemandu’a hese.” Pe léi dominical jave ae Tupã “imandu’a” Babilonia angaipa rehe, ha omokõi jey hi’aranduka.

Jeremías ñerrepresenta umi ohasa va’ekuépe pe peteĩha jejavygvasu ha oha’arõvape pe visión ipyahúva gueteri. Ha’e ñerrepresenta umi jerovia haña oikóva Tupã jurúicha pe ára ñemoĩmava’ekuépe, pe visión ñe’ẽha jave ha ndijapu. Pe visión ñe’ẽva pe ára ñemoĩmava’ekuépe ñemoĩ mboyve mokõi mburuvicha guasu ojaupúvo ojuehe peteĩ mesa ári. Upe mba’e oiko pe ley dominical mboyve, ha upévare ojehu Panium rembiasápe, ñemoĩháicha umi versículo trece guive quince peve, ha upéva hína upe periodo peteĩchagua umi “mondaha tavayguakuérágui” omopyendaha pe “visión.”

Ha umi árape heta opu’ãta pe mburuvicha guasu ñemby gotyo pegua rehe; avei ne retãygvasu apytépe umi ñemonda apoha ñemopu’ãta omopyenda haña pe visión; ha’ekuéra katu ho’áta. Daniel 11:14.

Umi “mondaha” hína Róma, ha Róma, umi ára pahápe, ha’e Catolicismo. pe Papa omopyenda pe visión, ha ojapo upéva pe período oĩmboyve pe léi domingo rehegua. Ojapo upéva oĩemoĩnge haña ñorairõ Panium-pe, upépe Trump ipu’aka Putin ári. Pe ñorairõ oiko ary 200 a.C.-pe, upe arýpe voi Róma pagana oĩke marandu profético rembiasápe. Pompeyo pe Tuicháva ogana Jerusalén ary 63 a.C.-pe. Ko mba’e oiko hembiaapo ñorairõme Oriente-pe, oĩemoĩnge jave peteĩ guerra civil Hasmoneo joyke’ykuéra Hircano II ha Aristóbulo II apytépe. Pompeyo oipytyvõ Hircano II-pe, omongora Jerusalén, ha ipahápe ojagarra pe táva peteĩ mongora mbohapy jasy pukukue rire. Kóva ombojoapy Judea isãso rehegua paha ha omoĩepyrũ Róma poguýpe pe región, upéva rire oikóta peteĩ provincia Róma poguýpe.

Pe léi domingo mboyve, pápape oĩemoĩnge tembiasakuepe ojoajúva Panio ñorairõ rehe. Ha’e oĩke vove tembiasakue maranduhárape, ijehechauka omoĩ haña pe visión; pe visión oĩe’ẽta gueteri pe “ára oĩemoĩmavape” léi domingo rehegua Estados Unidos-pe. Pe “visión” ipuku hañaicha oha’arõ va’ekue hína pe marandu vaiete oje’e va’ekue ndoikomo’ãiha, ha upéva ohechauka pe aravo oĩepyrũha pe oha’arõ puku haña pe parábola umi diez virgen reheguápe. Avei upéva ohechauka pe mokõiha ánhel oñuahẽha umi mbohapy ánhel Apocalipsis catorce-peguágui. Peteĩ marandu vaiete ndoikomo’ãiha omoĩepyrũva peteĩ aravo ojeha’arõ hañaicha, ha peteĩ ñemokyre’ỹ “ojeha’arõ” haña iñemboypyahu, jepe ipuku hañaicha oha’arõ.

Miller pegua rembiasakue ryepýpe, pe tiempo de demora opa pe aty guasu Exeter-pe, agosto 12 guive 17 peve, ary 1844-pe. Peteĩ ñembyasýva oúva peteĩ predicción ndojeporúi porã haguere, omoĩepyrũ peteĩ tiempo de espera oĩemoĩva omohu’ã haña tekokatu mokõi aty vírgen-kuérape, upéi ou pe ñemyesakã pe predicción ymave guare ndojeporúi porã vaekue rehegua. Pe ñemyesakã Exeter-pe ohechauka umi detalle ojoajúva pe visión rehe, upe oĩekumplívo jave. Umi característica peteĩcha ikatu avei ojehechakuaa Mateo capítulo dieciséis-pe, Cristo ogueraha ramo guare hemimbo’ekuérape Cesarea de Filipo-pe. Upe guive tenonderã gotyo, Cristo ombo’e directaita hemimbo’ekuérape mba’épa oikótava kurusúre.

Upe guive Jesús oĩepyrũ ohechauka hemimbo’épe mba’éichapa tekotevẽha oho Jerusalénpe, ha ohasa heta mba’e umi karai guasu, pa’i ruvicha ha mbo’ehára léipe guíva po guýpe, ha ojejuka chupe, ha mbohapyha árape oĩemopu’ã jeýta. Mateo 16:21.

Ojehechakuaa va’erã pe versíkulo oĩecita va’ekue oĩkeha Jesús ohechakuaaukárAMO guare Pedro ojehesape’aha Espíritu Santo rupive he’ívo Jesús ha’eha pe Cristo, Tupã oikovéva Ra’y, ha upe rire Cristo oĩepyrũrõ guare ombo’e chupekuéra pe kurusu oútavare, Pedro oĩemoĩ pe marandu rovái ha Cristo ohenói Pedro-pe Satanás. Pe marandu oĩemboty’ỹva pe visión oĩemopyenda jave ogueru mokõi aty omomba’éva, mokõivéva ojehechaukáva Pedro rupive.

Cesarea Filipo ha’e Panium, ha mokõivéva ogueraha pe ára oĩemoĩmava kurusúpe Cristo línea-pe, 22 jasypa 1844-pe historia Millerita-pe ha pe léi domingo ko árape. Panium, Cesarea Filipo ha Exeter camp meeting ha’e peteĩchante pe marca tape profética. Ko marca tape-pe pe visión oĩemopyenda, oĩemoĩnge rupi pe papa pe narrativa-pe. Pe oĩemopyenda haña pe visión oiko mboyve pe ára oĩemoĩmava; Cesarea Filipo niko oĩkuri mboyve pe kurusu, Exeter camp meeting oĩkuri mboyve 22 jasypa 1844, ha Panium ary 200 a.C.-pe oĩkuri mboyve Pompeyo ogana

Jerusalén ary 63 a.C.-pe. Peteĩ tiempo mboyve pe léi domingo Estados Unidos-pe, pe papa, ha'éva pe kuña reko vai Tiro-gua, oike haña hesakã hañaicha historia profética-pe. Upéicha ramo pe visión oñemopyenda.

Pe visión oñemopyenda pe mbohapyha ñorairõ proxy capítulo once-pe. Pe peteĩha ñorairõ proxy ohechauka pe pahápeguápe ñorairõ proxy, upéva pe pahápeguápe ñorairõ proxy oguerékóta umi marandu'ypy rehegua mba'e echaukaha peteĩchagua pe peteĩhándi. Pe mburuvicha yvy gotyo, oñerrepresentáva héra Vladímir-pe, he'iséva mburuvicha comunidad rehegua, oñemopẽmba peteĩ joaju rupive papa ha Tetã peteĩ reko Amérika Mburuvicha Guasu apytépe. Pe papa paha ha'éta pe poapýha oúva umi siete-gui, Oikuaaukaha 17 ñemohu'ārãpe; ha pe presidente paha ha'éta avei pe poapýha oúva umi siete-gui, péicha avei pe poyvi umi cien cuarenta y cuatro mil rehegua.

Papa ha presidente apytépe oñepyrũrõ guare ha'e va'ekue peteĩ “joaju ñemiguáva”, ha pe joaju mburuvicha guasu poapyha ha pahaite orekótava papa ndive avei ha'éta “ñemiguáva”, ko periodo-pe Tiro kuña rekovéva profétikamente oĩgui “ñembyesarái”. Pe joaju Reagan ha Papa Juan Pablo II apytépe ha'e va'ekue ñemiguáva, ha upe jave avei papa oiko yvy ape ári hova ojekuaa hañaicha hetavéva apytépe. Pe oñe'éva “ñembyesarái” rehe Tiro kuña rekovéva rehegua, oporomoakãratíva opa mburuvicha guasu yvy arigua ndive, ha'e peteĩ papado reko tee particular, ombojoajúva opa hembiaipo angaipa peteĩ categoría añoitepe ñemoíva. Upe reko tee ha'e iglesia católica-kuéra je'e oguerékoha “jejavý'ỹ”. Ko añetegua tuichaiterei mba'e ojehechakuaa haña, ha upéva ko'ága amohu'ãta ko artículo peteĩ capítulo Hermana White gui. Jajapóta ko'ã línea rehe ñande rape haña pe artículo oúvape, péro relee aja pe capítulo oúva The Great Controversy-gui, nemandu'áke haimete opa Trump gabinete pegua ha'eha católico romano, ojehe'áva pentecostalismo ndive ha peteĩ influencia akóinte oíva Franklin Graham-gui, kóva ramoite ohenóiva'ekue ñembo'e haña tetãygua renondépe pe anticristo rehe Biblia profecía pegua.

“Tekosãsope rehegua sãso oñemongyhyje”

“Ko'ága romanismo rehe oñehecha umi protestante kuéra apytépe tuichave mba'e porãme ymave guaréguite. Umi tetãnguérape catolicismo ndaha'éihápe pe ipu'akapáva, ha umi papista kuéra oguatahápe peteĩ tape oñemoĩ poráva rehe ikatu hañaicha ohupyty influencia, ojehecha peteĩ tekotevẽ'ỹ ojupíva meme umi doctrina omboykéva umi iglesia reformada kuérape pe jerarquía papal-gui; pe opinión ohóvo oñemopyenda, ipahápe ningo ndajajojái mo'ãi peichaite umi punto vital-kuérape, he'ihaguéicha ojeimo'ã va'ekue, ha michĩmi ñañeme'ẽ hañaicha ore ykére oguerútaha ñandéve peteĩ ñoñentende porávéva Roma ndive. Oĩkuri peteĩ ára umi protestante kuéra omomba'eguasú hague pe libertad de conciencia, hepyetereíva rehe ojoguapýva. Ha'ekuéra ombo'e ifamilia michĩvape omotĩ haña pe papismo, ha ojoko haña pe ñeha'ã ojeheka haña joaju Roma ndive, pórke upéva ha'éta moakãratã'ỹ Ñandejára rehe. ¡Mba'éichapa iñambueite umi temimo'ẽ oje'eva ko'ága!”

“Umi osáva pápareko katu he'i pe iglesia oñemongy'avai hague, ha pe mundo protestante oĩ oasepta hañaicha upe je'e. Heta ojerure ndahekojojáiha ojehusga haguã ko'ága pe iglesia umi mba'e jeguaru ha vyroreípe ohechaukáva'ekue hembiguái aja umi siglo-kuéra yvypóra arandu'ỹ ha pytũmby jave. Oñembotavy haña hese hikuái heko añaite guasu rehe, he'ívo upéva ha'e hague umi ára ñemondýi ha tekovai reko rupigua, ha oñe'ẽ hikuái pe civilización

moderna influénsia omoambue hague iñeñandu.”

“¿Ohesaráipa ko’ã tapicha upe je’e ndojejavýiva omoĩ va’ekue ko pu’aka jerovia’ýrã, jepiguáicha, poapýri sa ary pukukue? Mombyrymi jepe ojeheja hañuáicha, upe je’e oñemombarete jey va’ekue siglo XIX-pe peteĩ añeteguasu ndive, araka’eve guaréicha. Róma he’i haguére pe ‘iglesia araka’eve ndojejavýi; ha ndajajavymo’ãi avei, Ñandejára Ñe’ẽ he’iháicha’ (John L. von Mosheim, *Institutes of Ecclesiastical History*, aranduka 3, siglo II, parte 2, capítulo 2, sección 9, nota 17), mba’éicha piko ikatu omboyke umi principio omotenondéva heko yma guarére?”

Pe tupao papal araka’e ndohejamo’ãi hembijerovia ndavyha’ýiha rehe. Opa mba’e ha’e ojapova’ekue omuña haña umi omboykéva idogmakuéra, ha’e oguereko hekoitépuguáicha; ha ndajajerovíaipe piko ha’e ojapojeytaha umi tembiapo peteĩchagua, oñeme’ẽrõ chupe upe oportunidad? Tojeipe’a umi ñemboty ko’ãña omoĩva umi gobierno secular, ha toñemoĩjey Roma pe pokatu yma guarépe; upéicharõ pya’eterei ojehechajey va’erãmo’ã itiranía ha imuña.

Peteĩ haihára ojekuaáva he’i kóicha umi temimoĩmby papal reko rehe, tekosãsõ akãrapu’ãgua rehegua, ha umi mba’evai oporotíva ko tetã Estados Unidos-pe iñembosako’i porã rupi: “Heta oĩ ombojávo oimeraẽ kyhyje romano catolicismo-gui Estados Unidos-pe peteĩ ñembotavy téra mitã’i reko ramo. Umi ohecha mba’eve’ỹ romano catolicismo reko ha ipytyvõ’ỹme ñande tembiapo sãsõme oñemoĩvaicha, téra ndohechái mba’eve he’iséva iporãvéva iñakãrapu’ãme. Upévore, ñamõñepyrũna ñambojoja ñande gobierno rembipota ypykuéva peteĩva umi Tupao Católica mba’éva ndive.”

“Estados Unidos Léi Guasu ome’ẽ tekosãsõ py’apy ñemomarandu rehegua. Mba’eve ndahepyetereivéiva ni ndaiporãvevéiva upévagui. Papa Pío IX, iKuatiañe’ẽ Encilíca jasypoapy 15, 1854-pe, he’i: ‘umi mbo’epy ndoikóiva ha jejavykue téra tavyrai oñemo’ã haña py’apy ñemomarandu rehegua rekosãsóre niko peteĩ jejavý vaiete, peteĩ mba’asy vai, opa ambuegui, estado-pe oñekyhyjevéva’erã.’ Pe mismo papa, iKuatiañe’ẽ Encilíca jasypakõi 8, 1864-pe, oñemoĩ haña ñembyai ári ‘umi he’íva oĩha py’apy ñemomarandu ha jerovia rehegua ñemomba’e rekosãsõ,’ avei ‘opa umi omanteneáva tupao ndaikatuiha oiporu mbarete.’”

“‘Roma rekokue tee hechapyrã Estados Unidos-pe ndohechaukapái iñakãrasyhague. Ha’e oheja hañuáicha ijehegui ndaikatúi jave ojapo ambue mba’e. He’i Obispo O’Connor: ‘Sasõ marangatúpegua ojeheja hañuánte pe ijojaha’ýva ikatu hañuáicha oñemboguata ñeñangareko’ýre mundo católico rehe.’... Arzobispo St. Louis-gua peteĩ jey he’i va’ekue: ‘Herejía ha jerovia’ỹ ha’e tembiapo vai; ha tetãnguéra cristiano-pe, Italia ha España-icha, techapyrãramo, opa tavayguakuéra ha’égui católico, ha religión católica ha’égui peteĩ vore esencial tetã rembiapoukapy rehegua, umíva oñekastiga ambue tembiapo vaícha.’...”

“‘Mayma cardenal, arzobispo ha obispo Tupão Guasu Katólikape ome’ẽ peteĩ juramento iñe’ẽme’ẽ haña pe pápape, upévore ojehepyty ko’ã ñe’ẽ: ‘Hereje-kuéra, cismático-kuéra ha opu’áva ñande karai rehe (pe pápa), téra umi hekoviara yma he’íva rehe, che ikatuháicha añemombaretéta amuña ha añemoĩ haña hesekuéra.’—Josiah Strong, *Our Country*, cap. 5, párrs. 2–4.

“Añetehápe oĩ kristiáno añetegua komunióń Católica Romana ryepýpe. Hetaiterei upe tupãope oservi hína Tupãme pe tesape porãvéva oguerékóva he’iháicha. Noñeme’ẽi chupekuéra jeike Iñe’ẽme, ha upévore ndohesa’ỹijói pe añetegua. Araka’eve ndohecháikuri mba’éichapa ojoavy peteĩ py’a oikovéva rembiapo ñemomba’e peteĩ jere rei formas ha ceremonias rehegua-gui. Tupã oma’ẽ ko’ã ánga rehe poriahuvereko tenderãme, oñembo’évo hikuái peteĩ jerovia mbotavýva ha ndogueroviapyhýva ryepýpe. Ha’e ojaopóta tesape rendykuéra oíke haña pe pytũ hũ etereíva ijerére. Ohechaukáta chupekuéra pe añetegua oĩháicha Jesúspe, ha heta gueteri oñemoĩta Itavayguakuéra ykére.

“Péro romanismo, peteĩ sistema ramo, ko’ãga ndaha’ẽi pe Cristo evangelio ndive oñemohendáva oimeraẽ ambue ára yma guaréicha hembiasakue pukukue javeve. Tupão protestántekuéra oĩ tuicha pytũmbýpe, térãicha upéicha ohechakuaa va’erãmo’ã ára rehegua techaukaha. Tupão Romana oguereko ipukukue mombyry peve ohóva umi hembiaoporãrã ha imba’apo rape kuérape. Ha’e oipuru opaichagua tembiporu omyasãi haña hembiaapo, ha ombohetave haña ipokatu, oñembosako’ívo peteĩ ñorairõ pohýi ha mbaretépe ojejaopótavape ñuarã, ojapo haña jey haña mba’epu’aka ko yvy ári, omopu’ãjey haña jehasa asy, ha ohundi haña opa mba’e protestantismo ojaopova’ekue. Catolicismo ohupyty hína yvyra’ã opa hendáicha. Pehecha imbohetaveha itupãokuéra ha ikapillakuéra umi tetã protestántepe. Pemaña pe herakuã guasúre ikolehiokuéra ha iseminariokuéra Américape, heta protestánte oiporavóva. Pemaña ritualismo okakuaáre Inglaterra-pe ha heta jeýma oĩva umi oheja hañaicha hekópe ha oíke católicokuéra rendápe. Ko’ã mba’e omongyhyje ha ombojesareko va’erã opa umi omomba’éva evangelio principio potĩme.”

“Protestántekuéra ombojehe’a ha omokyre’ỹ popería; ojapo haña kompromiso ha ñeñeme’ẽ, umi papistakuéra voi oñesorprende haña ohehávo upéva ha ndoikuaái haña mba’éichapa oñentendeva’erã. Kuimba’ekuéra oñemboty hína iresa Romanismo rekotee añeteguáre ha umi peligro ojehechakuaáva’erã chugui isupremasía rehe. Tavayguakuéra tekotevẽ oñemombáy haña ojoko haña ko enemigo ipeligrosovéva oñemoakãrapu’ã haña libertad sivil ha relijiósa rehe.”

“Heta Protestánte heta oimo’ã pe religión católica ndaha’eiha porãva ha ijeroviaha peteĩ tembiapo jereha ñembojerovia rehegua iñakãhatáva ha he’ese’ỹva. Ko’ápe ojavý hikuái. Jepe Romanismo oñemopyenda ñembotavýpe, ndaha’ẽi peteĩ japu vai ha ijarapáva. Pe servicio religioso Tupao Romagua mba’e peteĩ ceremonia iporãitereíva ha oporomomýiva. Ijehechauka jeguaka ha irito kuéra ijojaha’ỹva ombopaje umi tavayguakuéra sentido ha omokirirĩ mba’epu razon ha konsiénsia rehegua. Pe tesa oñembovy’a. Tupaokuéra porãiterei, procesión-kuéra oporomondýiva, altar-kuéra órogui, santuario-kuéra ita jeguaka reheve, ta’anga poravopyre ha ta’angakuaa oñekytĩ porãva ohenói pe mborayhu iporãvare. Pe apysa avei ojegeraha. Pe música ndaipóri iporãvéva chugui. Umi pu hyepýgui osẽva órgano ipu pypuku ha henyhẽva, oñembojoajúvo heta ñe’ẽpu rory reheve, ha oñehendu tuichakue jave umi kupúla yvate ha umi korredór ipilastra rehegua itupaoguasú kuérape, ndaikatúi ndoheja rei pe apytu’ũ oñandu haña kyhyje marangatu ha jerovia guasu.”

“Ko okápegua jeguaka, mba’eguasú ha tembiapo ñembojerovia rehegua, oikéva aňónte oñembohory haña angaipa ombyasyetereívape hi’áva rehe, ha’e peteĩ techaukaha korasõ

ryepýpe oïha teko vai. Cristo religi3n natekotevêi ko'âichagua mba'e oguerohory haña chupe. Pe mbyja omimbíva kurusu guive rupive, pe cristianismo añetegua ojehechauka potĩterei ha porãiteri hañaicha ndaipóri mba'e okápegua ikatúva omboheta hepykue añeteguápe. Ha'e pe marangatu rekove porã, peteĩ espíritu py'aguapy ha kirirĩva, upéva hína oguerékova tepyete Tupã ndive."

"Pe estilo resẽ porãitereíva ndaha'êi tekotevẽ hañaicha peteĩ techaukaha pensamiento potĩ ha yvate haña. Arte rehegua ñeikũmby yvate, ha gusto ñemopotĩ porãite, heta jey oĩ umi apytu'ũ yvyguápe ha so'o rembipota poguýpe. Heta jey Satanás oipuru ko'ã mba'e omboguata haña yvypórape tesarápe haña umi mba'e oikotevẽva i'ãnga, ani haña ohecha porã pe tekove outava, omanóva'ỹva, ojere haña chugui Ipytyvõhára opa'ỹvagai, ha oiko haña ko yvy rehe añoite."

"Peteĩ religi3n ojejapóva umi mba'e okapeguante rehegua oguerohory pe korasõ ndopyahúivape. Pe kat3lico jerovia ñemomba'e ha ceremonia oguereko peteĩ pokatu ombotavy ha ojepy'ara'óva, upéva heta oñembotavy; ha ohecha haña pe Iglesia Romana ha'e hañaicha pe yvãga rokẽete. Avave ndikatúi oñemoĩ hatã iñe'ẽme hese haña, ndaha'ẽramo umi omoĩva ipy firmemente pe añetegua fundamento ári, ha umi korasõ opyta pyahu Tupã Espíritu rupive. Hetaiterei umi ndorekóiva Cristo rehegua jeikuaa ohasáva ijehegui oguerovia haña pe teko marangatu ra'ãnga añoite, ndorekóiva ipokatu. Péicha gua religi3n ha'e añetehápe upe mba'e umi aty guasu oipotáva."

"Iglesia rembiapoukapy pe derecho oheja haña angaipa ñepyrũ ogueraha pe romano cat3licope oñandu haña ijehegui libre angaipa hañarã; ha pe ordenanza de confesi3n, ha'éva'ỹre ndoguerékova pe perd3n, avei ojapo haña licencia ivaíva haña. Pe oñesũva kuimba'e ho'a va'ekue renondépe, ha oipe'áva confesi3n-pe ikorasõ remiandu kaỹ ha ta'anga oñemoheñoiva ipype, omomichĩ hína ikuimba'érekova ha omboguejy opa instincto porãite ialmape. Oikuaakúvo hekovepye angaipakuéra peteĩ pa'ípe,—yvy arigua jejavykuaa ha angaipáva, ha heta jey oñembyaíva vino ha teko tie'ỹ reheve,—iñepyrũ tekokatu rehegua oñemboguejy, ha upéva oñemongy'a. Iñemoarandu Tupã rehegua oñemboguejy haña tekove yvypóra ho'a va'ekuéicha, pórke pe pa'i oñemoĩ Tupã representante ramo. Ko confesi3n omomichĩva yvypóra peteĩ ambuépe ha'e pe yvu kaỹ osyry hague chugui heta mba'e vai omongy'áva ko yvy ha ombosako'íva chupe pe ñehundi paha guarã. Upéicharõ jepe, upe oipota vaíva oñeme'ẽ haña hete rembipota-pe, iporãve chupe oñemombe'u haña peteĩ mortal ijojápe rangue oipe'a ialma Tupãme. Yvypóra rekoteépe guarã, he'ëve ojapo penitencia haña angaipa reheja rangue; ndahasýi asyve omohasa asy hete ao ajérape, ka'avo hakuáva ha cadena oikyĩ asývape, que okrusifika haña heta mba'e vai oipotáva pe so'o. Pohýi pe júgo pe korasõ so'ogua oíva dispuesto ogueraha haña, Cristo júgo renondépe oñesũ rangue.

"Oĩ peteĩ jojaite ohechakuaáva Iglesia de Roma ha pe iglesia judía apytépe Cristo ou ypykue jave. Umi judío, ñemiháme opyrũmbávo Tupã léi rembiporãita rehe, okáguio katu ohechauka va'ekue peteĩ teko mbareteiteri iñeñangareko haña umi hembiapoukapy rehe, omoĩve haña hi'ári mba'ejerure ha jepokuaa ohejáva iñe'ẽrendu hasy ha pohýi. Umi judío he'i haguéicha omomba'eha léi, upéicha avei umi romanista he'i omomba'eha kurusu. Ha'ekuéra omomba'eguasú pe techaukaha Cristo jehasa asy rehegua, péro hekovekuéra rupi omoneĩ pe

Ha'epe ojehechaukáva."

"Papakuéra omoĩ kurusu kuéra itupãokuéra ári, ialtar kuéra ári ha ijao kuéra ári. Mamo ojehecha kurusu rechaukaha. Mamo oñemomba'e ha oñemopu'ã yvate okáguio. Ha Cristo ñembo'e porãmbikykuéra oñeñotỹ peteĩ aty jepokuaa ndorekóiva sentido, ñemyesakã japu ha tembiapoukapy pohýi guýpe. Ñe'ẽnguéra pe Salvador he'íva umi judío akãhatã rehe, ojeporu gueteri mbaretevéva Tupao Katóliko Romano ruvichakuéra rehe: 'Okuapy hañgua hikuái mba'epy pohýi ha hasýva hañgua jeraha, ha omoĩ yvypóra ati'y ári; ha ha'ekuéra voi ndohupityi omongu'e hañgua umíva peteĩ ikuãme jepe.' Mateo 23:4. Umi ánga orekóva tekopotĩ oñembopy'apy tapiate kyhyjépe, okyhyjévo Tupã ipochyva'ekue pógui, ha heta tupao mburuvichakuéra oikove luksu ha tavyrai rembipota rorypápe."

"Ta'ãnga ha relikuĩ ñemomba'e, marangatu kuéra ñembohenói, ha pápape ñemopu'ã yvate niko Satanás rembiporu, ogueraha hañgua tavayguakuéra apytu'ũ Tupãgui ha Ta'ýragui. Omoañete hañgua iñehundi, ha'e oñeha'ã ombojevỹ hañgua hesekuéra ma'ẽha upe Ijapére, ha'e añoite rupive ikatúva ojuhu ñesalvasión. Ha'e ombohapéita chupekuéra oimeraẽ mba'e gotyo ikatúva oñemoĩ hendaguépe upe he'íva'ekue: 'Peju Che rendápe, peẽ maymáva peñembyasy ha peñekane'õva pohýigui, ha Che pomombytu'úta.' Mateo 11:28."

"Satana rembiapo meme hína omboyke hañgua Ñandejára rekotee, angaipa reko, ha umi mba'e añetetéva oíva ñorairõ guasúpe. Iñe'ẽ mbotavy omboguejy pe tekotevẽ ojehupyty hañgua pe léi divína, ha ome'ẽ yvypórape permiso opekávo hañgua. Upe jave avei omongakuaa chupekuéra apytu'ũ vai Ñandejára rehegua, ikatu hañguáicha ohecha hikuái chupe kyhyje ha ñembyasy reheve, ndaha'úi mborayhu reheve. Pe py'ahatã oíva hekópe voi oñemboja pe Apohárape; upéva ojehechauka religión apopykuérape ha oje'e umi tape ñemomba'eguasúpe. Péicha yvypóra apytu'ũ oñembotavy, ha Satana ojoko chupekuéra tembiguáiramo oñorairõ hañgua Ñandejára rehe. Teko vai rupi oñekytíva apytu'ũ vai rupive umi tekome'ẽ divína rehe, tetãnguéra pagã oguerovia va'ekue tekotevẽha yvypóra mymbajuka ojeguero'hory hañgua pe Tupãme; ha ñaña vaieterei ojejapo va'ekue opaichagua ta'angamomba'eguasú guýpe."

"Iglesia Católica Romana, ombojoajúva paganisimo ha cristianismo rekopy, ha, paganisímoicha avei, omboyke hañgua Ñandejára reko añeteguáva, oiporu va'ekue tembiapo nda'iveiva'eráiva py'ahatã ha jeguarúva. Roma poguýpe oĩrõ guare, oĩ va'ekue tortúra rembiporu hañgua oñemoneĩ hañgua idoktrínare. Oĩ va'ekue yvyra hañguápe ojehapy hañguáicha umi ndohejái va'ekuépe chupe he'íva. Oĩ va'ekue jejuka aty tuichaitereíva, araka'eve ndojekuaamo'ãi hañgua pe huísiope ojehechauka peve. Tuvichakuéra iglesia pegua, Satanás, ijarávo, guýpe, oñemoarandu hañgua oikuaauka hañgua mba'échapa ojapóta hañgua pe jehasa asy tuichavéva ikatúva, ha ani hañguáicha omano pe ohasa asýva. Heta jey pe proceso añaretãgua oñembopyahu jevy va'ekue pe yvypóra ikatu hañguáicha ombohasa peve, pe tekove ryepýgui opa pe pe'a hañgua, ha pe ohasa asýva omoguahẽ ñemano peteĩ jejora he'ẽ hañguáicha."

Kóva peichaité vaekue Roma rembiapovai ombohováĩ vaekuérape ñuarã. Ha umi hapykueriguápe ñuarã oguereko vaekue látigo rembo'e, ñembyahýi vaiete, ha hete ñembyasýpe guare opaichagua ñembyasy ikatúva oĩ, py'a omokangy ha ombojeguarúva. Ojehupyty hañgua Yvágagui favor, umi penitente oity vaekue Tupã léi, oity rupi tekoha léi. Oñembo'e chupekuéra oikytĩ hañgua umi joaju Ha'e omoheñói vaekue ovendesí ha ombovy'a

haña yvypóra rekove ko yvy ape ári. Te'õngue renda oguereko hetaiterei, millones de víctima okuave'ẽ vaekue hekove pukukue ñeha'ã rei hañaicha ogueropu'aka ijehe umi mborayhu ha ñeandu natural, ha ojoko haña, Tupãme ombojegarúva ramo, opaite pensamiento ha sentimiento poriahuvereko rehegua hapichakuéra ndive.

“Jahayhúramo ñantende haña Satanás ñaña ñemopyrã peteichaite haña, ojehechaukáva heta sy ára pukukue, ndaha'ei umi avave ohenduva'ekue'ỹre Tupã rehegua apytépe, ha katu Cristo reroviaha retãnguéra mbytépe voi ha opa ijyvy peve, tekotevẽnte jahecha romanismo rembiasakue. Ko tembiapo guasu ñembotavy rehegua rupive, mba'evaípe mburuvicha oguahẽ hembipotápe omoñemegua haña Tupãme ha omoĩ haña tekoasy yvypórape. Ha jahecháramo mba'eichapa ha'e ikatu oñemomorã ambue haña ijehe ha omboguata hembiapo tupao ruvichakuéra rupive, ikatúta ñantende porãve mba'érepa tuichaite ñaña'ẽ Biblia rehe. Ojeleéramo pe Aranduka, oñembojekuaáta Tupã poriahuvereko ha mborayhu; ojehecháta ndaha'eiha Ha'e omoĩva yvypórare ko'ã mba'e pohýi eterei. Opa mba'e ojeruréva ha'e peteĩ korasõ oñembyai ha oñemomirĩva, peteĩ espíritu humilde ha ñe'ẽrendúva.”

“Cristo no ome'ẽva'ekue mba'eveichagua techapyrã Hembiapokue ryepýpe kuimba'e ha kuñanguérape oñemboty haña monasteriokuérape ikatu hañaicha oñembosako'i yvágape ñuarã. Araka'eve nombo'ei va'ekue mborayhu ha poriahuvereko oñemboty téra ojoko va'erãha. Pe Salvador korasõ henyhẽ ha osyry va'ekue mborayhúgui. Yvypóra oñemboja vévo teko porãite rehe, ivevýive hesakuã porã, ha'evevévo ñandu, hesakãvévo chupe angaipa, ha ipypukuvévo iporiahuvereko umi ohasa asývare. Pe papa he'i ha'eha Cristo vikário; péro mba'eicha ikatúta hekove oñembojoja ñande Salvador rehe? Ojekuaa piko raka'e Cristo omondo hague tapichakuérape kárselpe téra jehasa asy renda-pe ndohupytyséi rupi chupe yvate ruvicha yvagapegua ramo? Ojehendu piko raka'e Ñe'ẽ omboyke haña jejuka rupive umi ndoaseptaséivape chupe? Oñemboyke ramo guare chupe Samaria pegua peteĩ táva guive, apóstol Juan henyhẽ pochy gui ha oporandu: ‘Señor, reipotapa romanda tata oguejy haña yvágagui ha ohundi haña chupekuéra, Elías ojapo haguéicha?’ Jesús oma'ẽ poriahuverekópe hemimbo'e rehe, ha omoñe'ẽasývo ijespíritu hatã, he'i: ‘Yvypóra Ra'y ndoumo'ãi ohundi haña yvyporakuéra rekove, síno osalva haña.’ Lucas 9:54, 56. Mba'eichaitépa ñambue Cristo ohechaukava'ekue espíritu-gui pe ñe'ẽva ha'eha ivikário espíritu.”

“Ko'ãga pe Tupao Romana ohechauka ko yvy ape ári peteĩ jehechauka porã, ojaho'ivo ñemombe'u haña reheve imandu'a tembiapo vaiete ha ñaña rehegua. Oñemonde Cristo-icha ao reheve; hákatu ndoikói peteĩ mba'eve ñambuéva hese. Mayma principio papado rehegua oĩva'ekue yma guarére, oĩ gueteri ko árape. Umi doctrina oñembopyahúva'ekue umi ára pytüvévape, gueteri ojegueroiva. Ani avave oñembotavy. Pe papado ko'ãga protestántekuéra pya'e hañaicha omomba'eguasú, upéva voi pe ojapova'ekue yvy ári ipoguýpe umi ára Reforma-pe, yvypóra Tupã rehegua opu'ã ramo guare, hekove oĩ haña jepe ñehundi hañaicha, oikuaauka haña heko añáme. Ha'e oguereko gueteri upe jehechauka py'aguasu ha ñemomba'eguasú jejopy rehegua omoĩva'ekue ipo guýpe mburuvichakuéra ha mburuvicha guasu kuérape, ha ojeruréva'ekue Tupã mba'éva tee chupe guarã. Ipy'a ha ijespíritu ndaha'ei michĩvéva ko'ãga ñaña'ava ha mburuvicha guasu reko rehegua, upe jave omokañy ramo guare yvypóra sãso ha ojuka Yvatevéva marangatúpe.”

“Papakuéra ha’e voi pe profesía he’íva hague oikótaha, pe apostasía umi ára pahápeguápe. 2 Tesalonicenses 2:3, 4. Iporã hañuáicha omboguata haña hembipota, oĩ ipolítikape ogueraha haña umi tekokatu omoañetáva upe propósito; ha katu pe camaleónicha ijehechapyre iñambuéva guýpe omokañy mbói rykuere ndoikói hañuáicha iñambue. ‘Natekotevêi oñeñongatu jerovia heréticondi, ni umi tapicha ojeguerekóva herejía rehegua sospecha guýpe ndive’ (Lenfant, volumen 1, página 516), he’i. ¿Ko mbarete, peteĩ mil año pukukue hembiasakue ojehai va’ekue umi santo ruguy rehe, ko’ãga piko oñemoneíta Cristo tupão peteĩ parte ramo?”

“Ndaha’êi mba’e rei oñemoĩ hague tenonderã pe ñe’ê oñe’êva tetãnguéra protestántepe, katolisismo iñambue michĩveha protestantismogui yma guaréicha. Oĩ peteĩ ñemoambue; hákatu pe ñemoambue ndaha’êi papadópe. Katolisismo añetehápe ojogua heta pe protestantismo ko’ãga oĩvape, protestantismo tuichaiterei oñembyaigui umi Reformadorkuéra ára guive.

“Umi tupão protestánte ohekávo hína pe yvóra mborayhu porã, peteĩ poriahuvereko japu ombogue ijesa. Ha’ekuéra ndohechái pe tekotevêha ojerovia porã opa mba’e vai rehe, ha upéva rehegua hembiaapo katuete hañuáicha, ipahápe ojeroviáta vai opa mba’e porã rehe. Ani haña oñembo’y py’aguasúpe pe jerovia oñeme’ê va’ekue peteĩ jey umi santo-kuérape, ko’ãga oĩ hikuái, ku oje’e hañuáicha, oñeñyrõ haña Róma ndive iñakãhatã’y haña hese, ojerurévo perdón iñakãhatãgui.”

“Hetaiterei tuicha umi oĩva jepe umi Roma jeroviapy rehe ndoguerohorýiva, ohechakuaa michĩnte pe kyhyje oĩva chugui, imbarete ha ijeheguigua influencia-gui. Heta he’i pe pytũ arandu ha tekoporãgua oĩva’ekue Edad Media aja ombohape hague iñembo’e rehegua, ijerovia’ê, ha ijejopy vai; ha ko’ãga rupi pe arandu tuichavéva, pe kuaapy oñemyasãiva opárupi, ha pe py’aguasu ojehechavéva religión rehegua mba’épe, ndohejamo’ãiha ojevy haña intolerancia ha tiranía. Pe ñeimo’ãnte voi oĩtaha koichagua mba’e ko ára hesakã porãvape, oñembohory hese. Añetehápe, tuicha tesakã, arandu rehegua, tekoporã rehegua, ha jerovia rehegua, ohesape hína ko generación ári. Tupã Ñe’ê Marangatu jehai ojepe’ávape, tesakã yvágagui oñehẽma yvy tuichakue ári. Ha upéicharõ jepe, tekotevê ñanemandu’a: tuichavévo pe tesakã oñeme’êva, tuichavéva avei pe pytũ umi ombyai ha omboykévape guarã.”

Peteĩ ñembo’e reheve Ñandejára Ñe’ê repyhy porã haña ohechaukáta umi protestántepe pe papado rekoteete ha omoñandu haña chupekuéra jeguaru ha oñemomombyry haña chugui; ha hetaiterei katu iñarandúva ijeheguĩnte, ha upéva ndohechakuaái tekotevêha ohekávo Ñandejárape ñemomirĩ reheve, oñemotenonde haña añeteguápe. Jepe oñembotuicha hikuái imba’ekuaa rehe, ndoikuaái ni Ñandejára Ñe’ê Escritura-kuéra, ni Ñandejára pu’aka. Oikotevê hikuái peteĩ mba’e omoñe’ê’y haña ikonsiensi, ha oheka upe mba’e ipokive haña espíritu rehe ha omoñemirĩvéva. Pe ha’ekuéra oipotáva hína peteĩ tape haña hesarái Ñandejáragui ha ojehechaukáva peteĩ tape ramo imandu’a haña hese. Pe papado oĩ porãiterei ombohováí haña opa ko’ã mba’e oikotevéva. Oĩmbaitéma mokõi aty yvypórape guarã, ha umíva oguereko haña haimete opa yvy ape ári—umi ojesalvaséva hembiaapo porã rupive, ha umi ojesalvaséva ipekádo apytépe. Kóva hína ipoder ryepýpe oĩva ñemimby.

“Ojehechauka peteĩ ára tuicha pytũrõ iñarandupy rehegua oipytyvõha pe papado osẽ porã haũaicha. Ojehechaukãta gueteri peteĩ ára tuicha hesakãva iñarandupy rehegua avei oipytyvõha upéichaite iñakãrapu’ã haũa. Ymave guare árape, yvyporakuéra ndoguerékói ramo Tupã Ñe’ẽ ha ndaikuaái ramo pe añetegua, hesakuéra oñembotyva’ekue, ha heta eterei oñembohysýi ñuhãme, ndohecháigui pe ñuhã oñemoĩva ipykuérape guarã. Ko ñemoñareme heta oĩ umi hesa oñesape’etereíva umi yvypóra marandu’ỹrã rendy rehe, ‘ciencia japu hérava;’ nohechakuaái pe ñuhã, ha oíke ipype pya’e haũaicha ku oñembotyva’erãmo guare hesakuéra. Tupã oipota va’ekue yvypóra akãkatupyry oñeñongatu haũa ramo peteĩ mba’e ome’ẽva’ekue chupe Ijapohare, ha ojeporu haũa añetegua ha tekojoja rembiapópe; hákatu oñemongakuaa jave ñemomba’eguasú ha jehupytyse, ha yvyporakuéra omomba’eguasú haũa ijeheguiete umi teoría Tupã Ñe’ẽ ári, upéicharõ pe arandu ikatu ojapo hetave vai pe ñaña haũa pe ñembotavy’ỹgui. Péicha pe ciencia japu ko’ágagua, ombyaíva jerovia Biblia rehe, ohechaukãta ijehegui osẽ porãha ombosako’i haũa tape pe papado jehupytyrã, imba’e porã haũaicha ojehecháva ndive, peteĩchaite pe jeikuaa ñemboty oipe’ávo tape iñembotuichave haũa Yma Pytũmbýpe.”

“Umi mba’epu ojejapóva ko’ága Estados Unidos-pe ikatu haũaicha umi institución ha umi jepokuaa tupaopégua ohupyty pytyvõ Estado-gui, protestánte kuéra oho hína papista-kuéra pyporẽre. Ha upéva añoite ndaha’éi; ha’ekuéra oipe’a avei pe okẽ ikatu haũaicha pe papado tojeý oguereko haũa América Protestante-pe pe joyayhaite oguerekova’ekue yma pe Mundo Tuja-pe. Ha pe mba’e ome’ẽvéva ko ñemongu’épe he’isekuaa tuichaveha hína kóva: pe mba’e tenondegua oñeha’áva hína hese ha’e pe domingo jepokuaa jejopy haũa—peteĩ jepokuaa oñepyrũva’ekue Roma ndive, ha ha’e oje’eha hese ha’e ha pe techaukaha ijarakuaa rehegua. Ha’e pe espíritu papadopegua—pe espíritu oñembojoja haũa umi jepokuaa vyragua rehe, pe ñemomba’eguasú umi yvypóra tradición rehe Tupã mandamiéntogui yvateve haũa—upevaite oíke ohóvo umi tupaokuéra protestántepe ha ogueraha chupekuéra ojapo haũa pe tembiapo peteĩchaite pe papado yma ojapova’ekue: pe domingo ñemopu’ã yvate haũa.”

“Pe moñe’ẽhára oikuaase mba’échapa ojejapóta umi tembipuru ojeporútava pe ñorairõ hi’aguĩ oútavape, tekotevẽnte chupe ohapykueri pe registro umi medio Roma oiporúva’ekue upe objetivo rehehápe ymaite guive. Pe oikuaaséramo mba’échapa papista ha protestante peteĩ ñe’ẽme oñondivepa ojejapóta umi ombotóvandi hogma kuérape, tohecha pe espíritu Roma ohechauka va’ekue sábado rehe ha umi hese ñorairõhára rehe.”

“Mburuvika ruvicha guigua, aty guasu opavavépe guarã, ha tembiapoukapy tupaopégua ojekytýva pokatu yvypórape, umíva hína umi hatua rupive pe arete pagano oguahẽva hendápe jeguerohory haũa pe mundo cristiano-pe. Pe medida peteĩha ojekuaaukáva tavayguakuérape oñeñangareko haũa arapokõindy rehe, ha’e vaekue pe léi omoĩva’ekue Constantino. (A.D. 321) Ko decreto omanda vaekue tavapeguakuérape opytu’u haũa “kuarahy ára imarangatúvape”, ha katu oheja vaekue okarayguakuérape omotenonde haũa iñemitỹ rembiapo. Jepe kóva añetetépe ha’e vaekue peteĩ estatuto pagano, mburuvicha guasu omboaje vaekue upéva oñemoĩ rire cristianoramo térã ñe’ẽnte haũaicha.”

“Pe ñe’ẽme’ẽ mburuvicha guasu rehegua noikuaaukáigui ha’e ha peteĩ myengovia hekopete haũa pe autorida divína rendaguépe, Eusebio, peteĩ obispo ohekáva mburuvichakuéra pytyvõ

ha pe angirũ ha mbotavyhára especial Constantino rehegua, omotenonde pe he'iha Cristo ombohasa hague pe sábado domingo-pe. Ni peteĩ testimonio jepe Escritura-kuérágui ndojehechaukáí ojehechauka haña pe doctrina pyahu. Eusebio voi, oikuaa'ỹ hañaicha, omoneĩ ijapuha ha ohechauka mávapa añetehápe omoambuéva'ekue. "Opa mba'e," he'i, "opa umi mba'e ojapo va'eráva'ekue sábado-pe, ko'áva ro mbohasa Ñandejára Ára-pe." —Robert Cox, *Sabbath Laws and Sabbath Duties*, página 538. Ha pe argumento domingo rehegua, ndorekóiramoguáicha fundamento, upéicharõ jepe omokyre'ỹ kuimba'ekuérape opyrũ haña Ñandejára sábado ári. Opa umi oipotáva oñemomba'e guasu haña arapýpe omoneĩ pe arete ojeguerohoryvéva."

"Papado oñemopyenda mbarete rire, oñembojoapy meme pe tembiapo omomba'eguasúva domingo. Sapy'ami pe tavayguakuéra omba'apo ñemitỹ rehe ndohói jave tupãope, ha ára sieteha gueteri ojehecha kuri sábado ramo. Péro mbeguekatúpe oiko peteĩ ñemoambue. Umi oĩva tembiapo marangatúpe oñembotove haña omboja haña peteĩva ambue mba'eveichagua joavy civil rehe domingo-pe. Upéi, opa tapicha, taha'e mba'eveichagua tendápe, oñemandávo haña oheja pe tembiapo jepivegua, ha noñemoĩramo upéicha, ojehepyme'ẽ va'erã multa umi kuimba'e isãso va'épe guarã, ha ojejapi haña umi tembiguáipe. Upe rire oñemboguapy léipe umi ipirapire hetáva oñekastiga va'erãha okañy haña chuguikuéra imba'eta mbyte; ha ipahápe, oñemboguapy avei, opyta gueteri ramo iñakãhatã, ojejapo va'erãha chuguikuéra tembiguái. Umi yvy gotyogua katu ohasa va'erã ñemosẽ opa ára guarã."

"Milágrokuéra avei ojeipuru tekotevẽháicha. Ambue mba'e hechapyrã apytépe ojeikuaauka va'ekue, peteĩ kokue rehe omba'apóva, oñembosako'íva okaratá haña ikóga domingo-pe, omopotĩvo ikarata peteĩ hierro reheve, pe hierro ojapyhy hatã ipope ha opyta upépe; ha mokõi ary pukukue ogueraha va'erãkuri hendive, 'ituichaite haña chupe guarã hasy ha ñemofĩ.' —Francis West, *Discurso histórico ha práctico Ñandejára Ára rehegua*, página 174."

"Upéi pe pápa ome'ẽ mburuvicha guasu haña pe pa'i parróko toñe'ẽmbarete haña umi omoañetỹ'ỹvape arateĩ, ha toipota haña hikuái toho tupãope ha tombo'e haña iñembo'e, ani haña ogueru hi'ári ha ijerérekuéra ári peteĩ tuicha mba'evai. Peteĩ aty eclesiástico oguenohẽ va'ekue peteĩ ñe'ẽmbyky, upe oñepuru hañaicha heta hendápe, umi Protestante-kuéra apytépe jepe, ha'éva: oĩ rupi tapicha oinupãiva'ekue áraresape rehe omba'apokuévo arateĩme, upéva upéva ha'eva'erã pe sábado. 'Ojekuaa porã,' he'i umi prelado-kuéra, 'mba'échapa yvate pe Tupã displeasure ko'áva ári ikangy haguére ko ára ñemomba'e'ỹme.' Upérõ upéi ojapo peteĩ jerure umi pa'i ha ministro-kuérape, umi mburuvicha guasu ha príncipe-kuérape, ha opa umi jeroviaha guýpe, 'toipuru haña opaite iñeha'ã ha ikyre'ỹ, ko ára tojevy jey haña iñemomba'eguasúpe, ha, cristianismo rerovia haña, toñangareko asyve haña hese tekotevẽme guaréicha ko'ãga guive.' —Thomas Morer, *Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord's Day*, página 271."

"Umi tembiapoukapy guasu rembiporavokuéra ndoikóiha hekopete, mburuvicha kuéra yvyporagua rehegua ojerurembáma osẽ haña peteĩ léi omoĩva kyhyje tavayguakuéra py'apýpe ha ombojere haña chupekuéra ani haña omba'apo arapokõindyha árape. Peteĩ sínodo ojejapóva Róma-pe, opaite mba'e ojedesidíma va'ekue yma guive oñemoneĩjey mbareteve ha

jeroviapópe. Umíva avei oñemoinge pe léi eclesiástica-pe ha oñemboguata mburuvicha kuéra civil rupi haimete opaite Cristiandad rupi. (Ehecha Heylyn, History of the Sabbath, pt. 2, ch. 5, sec. 7.)”

“Upéicharõ jepe, pe ndaipóri haguére Tekove Marangatu poguýpe mburuvicha haña arapokõindype ñemomba’e, upéva omoheñói tuicha jejopy’apy. Tavayguakuéra oporandu mbo’charakuérape mba’e derecho rupípa oipe’a hañaicha ykére Jehová ñe’ẽ hekopete oje’éva: ‘Ára pokõiha hína pe sábado Ñandejára nde Jára mba’e’, omomba’e haña kuarahy ára. Oñemyatyrõ haña pe ndaipóriha Biblia rembiapokue, tekotevẽ kuri ambue tape guasu. Peteĩ kyre’ỹ arapokõindy rehegua ñemoĩhára, siglo doce paha gotyo oho vaekue Inglaterra tupãopekuéra, ombohová chupekuéra testigo jeroviapýva añeteguáre; ha upéichaite peve ndovaléi hembra’apo, osẽ haña tetãgui peteĩ sapy’a ha oheka haña mba’eichapa ombotenondekuua hembo’e. Ojevývo, pe ndaipóriha oñemyenyhẽma, ha umi tembiapo ririguápe ohupyty hetave jehupyty. Ogueru hendive peteĩ kuatione’ẽ oñembohasáva Tupã voi guive ou hañaicha, oguerékova pe tembiapoukapy tekotevẽva arapokõindy ñemboguatarã, ha ñe’ẽmondýi vaietereíva omongyhyje haña umi naiñe’ẽrendúivape. Ko kuation iporãitêrõguáicha—tuicha japu pe institución ojokupytyva heseichaite—oje’e vaekue ho’a hague yvágagui ha ojuhu hague Jerusalénpe, San Simeón altar ári, Gólgotape. Péro añetépe, pe palácio pontificio Romapegua hína pe moõguipa osẽ vaekue. Japukuaa ha kuation japu ojeporúva omotenonde haña tupã pu’aka ha heko porãite, opa ára ojehecha vaekue lísito ramo pe jerarquía papal rupive.”

“Pe rróllo ombotove tembiapo ára poapyha rire, mbohapy aravo ka’aru rupi, arapokõindy ka’aru guive, kuarahyresẽ meve arakõi; ha hembiporupyre rekovia oje’e oñemombarete hague heta milágro rupive. Oñemombe’u vaekue umi tapicha omba’apóva pe aravo oñemohendapyre rire ojepyaso hague chuguikuéra ñekã’yi rupive. Peteĩ molinéro oñeha’ã vaekue omongu’i haña iavatí, ohecha, arína rendaguépe, osẽha peteĩ tuguy ysyryicha; ha pe molino rueda opyta haña, y syry hatãramo jepe. Peteĩ kuña omoĩva’ekue masa horno-pe ojuhu crúdo gueteri osẽvo upégui, horno hakueteri ramo jepe. Ambue katu, orekóva masa oñembosako’ima horneádo-rã ára poapyha jave, ha upéicharõ jepe odesidíva omboyke haña arakõi peve, ojuhu, ko’ẽrõite, upéva ojejapo hague chugui mbujape ha oñembojyma haña Tupã pu’aka rupive. Peteĩ kuimba’e ombojy vaekue mbujape ára poapyha rire arapokõindy jave ojuhu, omboja’óvo upéva ko’ẽmbávo, osẽha chugui tuguy. Ko’ãichagua jejapokue ñe’ẽ rei ha jerovia’ẽ’ỹva rupive umi pytyvõhára domingo rehegua oñeha’ã vaekue omopyenda haña imarangatukue. (Ehecha Roger de Hoveden, Annals, vol. 2, pp. 526–530.)”

“Escocia-pe, Inglaterra-pe ojejapoháicha avei, oñemombareteve va’ekue pe jepy’apy haña domingo-re oñembojoajúvo hendive peteĩ parte pe sábado yma guaréva. Péro pe ára oñekotevẽva oñeñongatu haña marangatu iñambue va’ekue. Peteĩ mburuvicha guasu ñe’ẽmondo Escocia-gua he’i va’ekue: ‘sábado arakateĩ guive ojekuaa va’erã marangatuha’, ha avave, upe guive ko’ẽrõ lunes peve, ndojepokói va’erã tembiapo yvyrigua rehe.—Morer, páginas 290, 291.”

“Péro opavave umi opaite ñeha’ã oñemopyendáva haña domingo marangatuha, umi papista kuéra voi oikuaauka haña opavave renondépe pe sábado autorida divínaha ha pe institución

omoambuehague chupeha yvypóra rembiporua. Pe siglo dieciséis-pe peteĩ concilio papal he’i porãite: ‘Ta mayma cristiano imandu’a porã peteĩha pe ára poapyha omarangatumi hague Tupã, ha oñemoguahẽ ha oñeñangareko hague hese, ndaha’ei umi judío aňónite rupive, síno avei opa ambuekuéra omombe’úva omomba’eha Tupã; jepe ore cristiano-kuéra roñemoambue i-Sábado pe Ñandejára Ára-pe.’—Ibid., páhyna 281, 282. Umi oipyso ha omoambuéva’ekue pe léi divína ndoikuaa’yi mba’éichagua tembiapo hína ojapo. Oñemoĩkuri hikuái ñemoĩ porãme Tupã ári.”

“Peteĩ techapyrã iporã ha hesakãva Roma rembiapokue rehe umi ndojokupytyĩvare hendive ojehechauka pe ñemoĩ vai puku ha tuguy rehegua ojejapova’ekuẽpe umi Valdense rehe, oĩva apytẽpe ohecháva arapokõindy. Ambuekuéra avei osufri upéichaite ijeroviapy rupi pe tembiapoukapy irundyhápe. Pe tembiasakue umi tupã Etiopía ha Abisinia-pegua rehegua tuicha mba’e. Pytũmby Mbytegua Arapokõindy, umi kristiáno África Mbytepegua okañy ojehechakuaa’ỹre ha oñembyesarái hesekuéra ko yvy arigua apytẽpe, ha heta sa’arykuéra aja oguereko sãso oĩporu haña ijerovia. Péro ipahápe Roma oikuaa hesekuéra, ha pe mburuvicha guasu Abisinia-pegua pya’e oñembotavy haña omoneĩ haña pe papa ha’eha Cristo rembiguái guasu. Upéi ou ambue ñeme’ẽ.”

“Oñeme’ẽ peteĩ decreto ojokóva pe sábado ñemomarangatu umi castigo ipohýivéva guýpe. (Ehecha Michael Geddes, Church History of Ethiopia, páginas 311, 312.) Hákatu pe tiranía papal pya’e oiko peteĩ júgo hasýva eterei, upévale umi abisinio odesidíi omopẽ haña upéva ijajúragui. Peteĩ ñorairõ vaieterei rire, umi romanista oñemosẽ ijyvykuérargui, ha pe jerovia yma guare oñemoĩjey. Umi tupã ovy’a iñesásóre, ha araka’eve ndohesarái pe mbo’epy oikuaava’ekue Roma rehegua ñembotavyre, pe fanatismo rehe, ha ipu’aka despótico rehe. Ijapytẽpe, upe tetã ha’eño ha ojepysóva mombyryvépe, ha’ekuéra ovy’a opyta hañaicha, ojekuaa’ỹre ambue cristianokuéra apytẽpe.”

“Áfrikapegua iglesiakuéra omboaje va’ekue pe sábado, papakuéra rupi oĩva iglesia ojapoháicha, ha’e kuéra jepe ojeitymbaitévo hekoviapaitépe mboyve. Oñongatúvo hikuái pe ára pokõiha Tupã mandamiento rehe oñeñe’ẽháicha, ojejoko avei omba’apógui domingo-pe, iglesia jepokuaa rehe oñemohendaháicha. Oguerekóvo pe pu’aka yvateve, Roma opyrũmba va’ekue Tupã sábado ári omomba’eguasú haña imba’éva teé; ága umi iglesia oĩva Áfrikape, oñemi hañaicha haimete mil ary pukukue, ndoikei va’ekue ko apostasiápe. Oñemoĩrõ guare chupekuéra Roma poguýpe, oñembopy’arory va’ekue omboykévo pe aňetegua ha omomba’eguasúvo pe sábado japu; péro pya’e oikove jey rire ijehegui, ojevýma hikuái ñeñandukápe pe irundyha mandamiento rehe.”

“Ko’ã jehaipyre yma guaréva ohechauka porã Roma ñaña joavyha pe sábado aňeteguáre ha umi omo’ávape, ha umi mba’e pytyvõrã ha’e oĩporúva omomba’eguasú haña pe temimoĩmby ha’e ojapova’ekue. Ñandejára Ñe’ẽ ombo’e ko’ã mba’e ojejeýtaha, umi católico romano ha protestánte kuéra joajúvo omomba’eguasú haña arapokõindy peteĩha ára.”

“Apocalipsis 13-pegua profecía he’i pe mbarete oñerepresentáva mymba hatĩ mokõi ovecha-ramoguáicha oguerekóvare ojapótaha ‘yvy ha umi oikóva ipype’ omomba’eguasú haña pe papado—upépe oñesimbolisáva pe mymba ‘jaguaretéicha.’ Pe mymba hatĩ mokõiva avei he’íta ‘umi oikóva yvy áripe, ojapo haña ta’ãnga pe mymbápe guarã,’ ha upéicha avei,

omandáta opavavépe, ‘michĩ ha guasu, imboriahu ha ipláta heta, isãso ha tembiguái,’ ojapyhy haña pe mymba marka. Apocalipsis 13:11–16. Ojehechauka porãma Estados Unidos ha’eha pe mbarete ñerepresentáva pe mymba hatĩ mokõi ovecha-ramoguáicha oguerékóvare, ha ko profecía ñekumplíta Estados Unidos ombojerurévo domingo ñemboaje, Roma he’íva ramo upeva’e ha’eha pe jehechakuaa peteĩete ijojaha’ýva heko yvateve haña. Péro ko jehechauka mborayhu papado gotyope Estados Unidos nda’eimo’ãi año. Roma pu’aka umi tetã peteĩ jey omoneĩ va’ekuẽpe hembiapokue guasu guive ndopáiramo gueteri ñehundi haña. Ha profecía omombe’u peteĩ jeyvĩ ñaranduka haña ipu’aka. ‘Ahecha peteĩ ijapytégui ojeguereko hañaicha ojepohano hañaicha omanóvaicha; ha ijeharu omano hañaicha okuera jeyvĩ: ha opa yvóra ohecharamo pe mymba rapykuéri.’ Versículo 3. Pe jejapi omboguejyva’ekue pe jeharu omano hañaicha ohechauka papado ho’a hague ary 1798-pe. Upéi, he’i proféta, ‘ijeharu omano hañaicha okuera jeyvĩ: ha opa yvóra ohecharamo pe mymba rapykuéri.’ Pablo he’i hesakã porã ‘kuimba’e angaipa rehegua’ opytataha pe jeju mokõiha peve. 2

Tesalonicenses 2:3–8. Aravo pahaite peve omotenondéta pe tembipota mbotavy rehegua. Ha pe revelador he’i avei, papado rehe avei ñe’ẽvo: ‘Opavave oikóva yvy ári omomba’eguasúta chupe, umi héra ñoñehaíriva tekove arandukápe.’ Apocalipsis 13:8. Mokõive, Yvy Tuja ha Yvy Pyahúpe, pe papado oguerékóta ñemomba’eguasú pe jerovia ñeme’ẽvape pe institución domingo-pe, opytáva añoite Iglesia Romana pokatu ári.”

Mbyte guive siglo XIX mbyte peve, profecía rehegua temimbo’ekuéra Estados Unidos-pe omysesakã ko testimonio yvy tuichakue peve. Umi mba’e oikóva ko’ãga ohechauka peteĩ ñemotenonde pya’e pe ñe’ẽmarandu ñehundikue ñekumpli hañaicha. Mbo’ehára protestante kuéra apytépe oĩ upeichaite pe je’e ñemoĩva autoridad divina rehe domingo ñemboykére, ha upeicha avei oĩ ndaipóriha Ñandejára Ñe’ẽme mba’eve omoañeteva upéva, papado ruvichakuéra ojapohaguéicha milagrokuéra omyenyhẽ haña pe tenda peteĩ tembiapoukapy oúva Ñandejáragui rangue. Pe je’e Ñandejára huísio ouha yvypórape ha’ekuéra omboykére pe sábado domingo rehegua, ñembohasáta jey; ko’ãgama voi ñepyrũma ñemombarete haña upéva. Ha peteĩ movimiento omoañete haña domingo ñemboyke pya’e ñemopyenda hína.

“Tuicha ha ñarandu ha imba’epokuaa rupi pe Tupã Romagua. Ikatu omoñe’ẽ mba’épa outava. Oha’arõ hi’ára, ohechávo umi tupã protestante kuéra ohechaukaha chupekuéra jerovia guasu ñemoneĩ rupi pe sábado japu rehe, ha ojepreparaha omboaje haña upéva umi tape peteĩchaite rupive ha’e voi oiporu va’ekue yma guare. Umi omboykéva pe añetegua resape gueteri ohekáta pytyvõ ko mbarete oje’éva ijehe voi ndojavyriha rehegua, omomba’eguasú haña peteĩ temimoĩmby osẽva’ekue chugui. Ndashyí hañaicha ñemoĩ haña haña peteĩ ñeikũmby mba’éichaitépa pya’e ha’e outa oipytyvõ umi protestante kuérape ko tembiapópe. Máva piko oikuaa porãve umi mburuvicha papágui mba’éichapa ñembojerovia va’erã umi ñe’ẽrendúva’ýva tupãópe?”

Pe Tupao Katólíko Romano, opaite ijyvy tuichakue rupi oguerékóva hembyatykuéra reheve, omoheñoĩ peteĩ aty guasu peteĩnteva, oĩva poguýpe ha ñemoheñoĩva omba’apo haña pe tenda papal remikotevẽ rehehápe. Hetaiterei imba’éva, opa tetãme ko yvy ape ári, ñembo’e haña ojehecha haña ijehegui kuéra ojejokóva ñe’ẽme’ẽ rupive pe papa rehe. Taha’e ha’eva inacionalida térã igoviérno, ohechava’erã hikuái pe tupao pokatu opa ambue pokatu ári. Jepe

ikatu haḡua ojapo hikuái juraménto omoañetéva jeroviaha pe Estado rehe, upéicharõ jepe, upé rapykuéri oĩ Roma-pe ñe'ẽme'ẽ iñe'ẽrendúgui, omosãsóva chupekuéra opaite ñe'ẽme'ẽgui oĩva hendáicha umi interes kuéra rehe.

“Tembiasakue ohechauka porã ñemombarete ha ijehechapyráva, iñeha'ã meme haḡua oike haḡua tetãnguéra rembiapópe; ha oikéma rire upépe, omotenonde haḡua ijehupytyrã tee, mburuvichakuéra ha tavayguakuéra ñehundípe jepe. Ary 1204-pe, Papa Inocencio III oguenohẽ Pedro II, Aragón ruvichagua guasúgui, ko ñe'ẽme'ẽ hechapyrãitéva: ‘Che, Pedro, arragonés-kuéra ruvichagua guasu, amombe'u ha apromete aime haḡua tapiaite jeroviaha ha ñe'ẽrendúpe che Ruvicha, Papa Inocencio-pe, ha umi hekovia katólíko ha Tupao Romagua-pe, ha añangareko jerovia haḡuáicha che rréino opyta haḡua iñe'ẽrendúpe, adefendevó pe jerovia katólíka, ha amuña haḡua pe teko aña herético.’—John Dowling, *The History of Romanism*, b. 5, ch. 6, sec. 55.”

“55. Kóva oĩ peteĩ ñe'ẽme umi he'íva pe pontífice romano pokatu rehegua ndive, ‘ha'e ikatuhague oipe'a haḡua mburuvichaguasu-kuérape iguiguikuéra' ha ‘ha'e ikatu haḡuáicha omosãsõ umi tetãyguárape iñe'ẽrendu haḡua umi mburuvicha ndahekojojáivape guarãgui.’—Mosheim, b. 3, cent. 11, pt. 2, ch. 2, sec. 9, note 17.

“Ha taimbovéke, Roma oñembotuicha ha'eha araka'eve ndoikói ñemoambue. Gregory VII ha Innocent III rembiapoukapy guasu ha'e gueteri Iglesia Católica Romana rembiapoukapy guasu. Ha oguerékóramo añoite pu'aka, omoañetéta umíva ko'áḡa avei heta mbarete reheve, ymaguare sa'arykuérape ojapo haguéicha. Protestántekuéra michĩeterei oikuaa mba'épa hikuái ojapo, oñemoĩvo omoneĩ haḡua Roma pytyvõ domingo ñemomba'eguas rembiapópe. Ha'ekuéra ojesareko aja omohu'ã haḡua hembipota, Roma katu oñeha'ã oñembopyahu jey haḡua ipu'aka, omyengovia jey haḡua isupremasía okañymíva. Peteĩ jeýnte oñemopyenda Estados Unidos-pe pe principio iglesia ikatuha oipuru térã oguereko ipoguýpe estado pu'aka; ñemomba'e religioso-kuéra ikatuha oñembojerure haḡua léi secular rupive; mbyky haḡuáicha, iglesia ha estado autorida oguerékova'erãha dominación conciencia ári, upéicharõ Roma jehecharamo ko tetãme ojeasegura.”

“Ñandejára ñe'ẽ oikuaauka vaekue pe peligro hi'aguĩmbáva; ha ko ñehenduka ojeheja ramo rei, pe mundo protestante oikuaáta mba'épa añetehápe umi propósito Roma rehegua, peteĩ ára ndaikatúi véima okañy pe ñuhãgui. Ha'e okakuaa hína kirirĩháme mbareterãme. Ñembo'e ha ñeporombo'e rehegua omyasãi hína ñĩnfluénsia umi koty leihára rógape, umi iglésiape, ha kuimba'e kuéra korasõme. Ha'e omopu'ã hína umi estructura ijyvate ha hatáva, umi kañyhápe guive oñembopyahúta jey haḡua umi ymavegua jejopy vai. Ojekuaa'ỹre ha oñeha'arõ'ỹre, ha'e omombarete hína ijestrategia ha ifuérta ikatu haḡuáicha omotenonde ijehupytyrã tee, oḡuahẽ vove pe ára ojapi haḡua. Oipotáva añoite hína peteĩ tenda iporáva haḡua ichupe, ha upéva ko'áḡama voi oñeme'ẽma ichupe. Pya'etéma jahecháta ha ñañandúta mba'épa pe elemento romano rembipota. Oimeraẽva ogueroviáva ha ohendúva Ñandejára ñe'ẽ, upévale oñemoĩta hese ñemotĩ ha jejopy vai.” *The Great Controversy*, 563–581.